

Een vlinder op mijn hand

Colofon

ISBN: 978 94 6365 371 8

1e druk 2021

© 2021, Anthonie van de Wardt

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Een vlinder op mijn hand

Anthonie van de Wardt

DAG 1

Flarden van zinnen klimmen langs de wand van het schip omhoog. Op het zonedek omklemmen zijn handen de gladde, houten reling. Beneden hem wordt het steeds drukker. Inschepen: mensen die op de kade afscheid van elkaar nemen, vormen één vrolijke grabbelton vol kleur; uitbundige chaos, het zou zomaar een feestje kunnen zijn. Ondanks de grauwe achtergrond van loodsen, pakhuizen en meeuwen die loerend overvliegen, is de sfeer tastbaar vrolijk. Een uurtje is de kade toegankelijk voor auto's. Het zijn vooral oude ren die worden afgezet, een man met spierwit haar wordt door twee lachende tieners in zijn rolstoel de loopplank op geduwd. Loopplank lijkt hem overigens een ondergewaardeerde aanduiding voor de toegang tot het schip: een meer dan een meter brede, metalen plaat, aan beide zijden veilig met hekken afgezet.

Opnieuw wordt zijn blik naar de achtergrond getrokken, de verlaten loodsen met hier en daar een kapotte ruit of een loshangende deur. Het doet hem denken aan een bank met oude mannen, die met een stok tussen hun benen gelaten kijken naar een groep spelende kinderen. Hier zijn dat fleurig geklede mensen die aan boord gaan van een cruiseschip. Waar komt dat vandaan, zijn hang naar verlaten en geruïneerde gebouwen? Of verwaarloosde begraafplaatsen? In Frankrijk vond hij bij een graf een van zijn kruis gevallen Jezus. De arme man miste een been en een arm. De kruisiging was niet genoeg, er volgde ook nog verminking. Jezus verdween in zijn rugzak en ligt nu thuis tussen wat andere curiositeiten, wat bijzondere stenen en half verroeste en verbogen haringen die hij op campings heeft gevonden.

Nutteloze overblijfsels. Doodgewone dingen, ooit gloednieuw gekocht, maar door de tijd, regen en wind in zijn ogen vervormd tot kunststukjes, waar hij vaak mee in zijn handen staat.

Prachtig zo'n reisje op de Rijn, heeft hij gelezen in de folder die hem werd toegestuurd. Acht dagen lang, dag en nacht verzorgd over het water richting Zwitserland. Vanuit een ligstoel op het zonnedeck of tijdens de maaltijden in het restaurant continu genieten van het uitzicht: kastelen, heuvels en wijngaarden glijden als een film voorbij. Aanleggen bij pittoreske plaatsjes waar de heerlijkste wijnen voorhanden zijn. Maar ... let op: als de bel gaat, betekent dat lunchen of dineren. De afsluitende, wervende zin: 'Doe mee aan dit luxe avontuur,' bezorgde hem bijna een misselijk gevoel. Nu ziet hij zijn medepassagiers nog als keurig geklede vreemdelingen die anoniem aan boord gaan. Over twee dagen kent hij sommigen misschien bij naam en eigenaardigheden, want hun aantal is gering: er gaan maar dik honderd mensen mee.

Niet willen meedoen aan zoiets, zich daaraan onttrekken; van bovenaf overzicht zoeken, zoals hier vanaf het zonnedeck, is ontstaan in zijn jeugd. Voor het eerst ervoer hij dit tijdens een lang weekend in Zuid-Limburg. Daar beklom hij een heuvel en zag zijn ouders die op een bank beneden bleven zitten, steeds kleiner worden. Eenmaal boven riep hij hen. Ze zwaaiden naar hem en hij zwaaide terug. Zijn visuele groet was niet ruim en leek op de bescheiden armbeweging van de koningin in de gouden koets: alleen zijn hand en onderarm bewogen. Voor het eerst overviel hem een gevoel dat hij later als eenzaamheid leerde kennen. En ook als dominantie: ik zwaai wel, maar ik heb jullie niet meer nodig. Vanaf dat moment kregen zijn ouders dezelfde waarde als het publiek voor de koningin.

Kort krijgt hij het gevoel of zijn handen aan de reling zijn vastgeplakt. Zelfmoordenaars zoeken vaak een plek om te springen. Voor de trein, vanaf een flat of een brug. Hoe dan ook vinden zij de dood, want hoe vriendelijk het zacht stromende water ook oogt, een lichaam slaat daar net zo hard te pletter als op het asfalt van een straat.

Hij verzet zijn handen en buigt iets voorover. Zijn neef staat midden in de groep die hij gaat begeleiden. Bart belde hem ongeveer veertien dagen geleden. ‘Man, ik zit vreselijk omhoog. De organisatie heeft een reisje geregeld. Een collega die zou meegaan, is plotseling verhinderd. Kan ik jou overhalen hem te vervangen? Je hebt toch niets te doen.’ Er kwam een vette grinnik achteraan.

Hij blokkeerde, voelde hoe zijn keel als door een onzichtbare hand werd dichtgeknepen.

‘Wout, Wouter! Alsjeblieft, het kost je niets. Je hoeft alleen maar een beetje op te letten. Het zijn allemaal licht verstandelijk gehandicapten met een eigen beperking die per se geen gekke dingen doen. Niemand zal zo gek zijn om overboord te springen.’ (Gelach.)

Hij kreeg zijn stem terug. Ondanks dat alles in hem protesteerde, hoorde hij zichzelf zeggen dat het akkoord was en vernam wanneer het schip vertrok en waarvandaan. Obsessief begon hij spullen en kleding bij elkaar te zoeken. Broeken, truien, T-shirts. Een zaklantaarn, een hoofdlampje en tekenspullen. Binnen de kortste keren stonden er twee propvolle weekendtassen op zijn bed.

Hard lachend had hij die weer omgekeerd.

De passagiers werden tussen tien en elf aan boord verwacht. Hij stond er al om half tien. ‘U bent vroeg,’ zei een meisje. Zij was in maritiem blauw en wit gekleed en vroeg zijn naam.

‘Dorland. Wouter Dorland.’

Er werd een lijst doorgekeken.

‘U hebt samen met de heer Van Welten een hut. Klopt dat? Dat klopte. Hut 17. Als hij rechtdoor liep en de trap afging lag zijn hut achterin de gang.

‘Wout!’

Bart heeft hem ontdekt en wenkt.

Er gaat een trilling door het schip, de motoren worden gestart. Twee dieselmotoren met elk een vermogen van 950 PK, heeft hij gelezen. Voor hulp bij het manoeuvreren is er ook nog een boegschroef van 200 PK. De boot heeft een lengte van ruim honderd me...

‘Wouter, kom op man!’

Hij keert zich om en loopt langzaam in de richting van de trap.

‘Mensen, let op. Dit is Wout Dorman, mijn neef die mij de komende dagen assisteert. Hij is ook van alles op de hoogte, dus zijn er problemen en ben ik niet in de buurt, ga naar Wout.’

‘Problemen?’ vraagt iemand.

‘Als het over medicijnen gaat, kom je naar mij. Ik heb van iedereen een overzicht. Duidelijk? Wij zijn mobiel continu bereikbaar, de nummers geef ik jullie door tijdens de lunch. Wout en ik verblijven in hut 17, probeer ons alsjeblieft niet voor elk probleempje te storen.’

‘Probleempje, probleempje?’

‘Ja, Daan nu weten we het wel, probleempje.’

Er wordt hard gelachen.

‘Wout, dit is de groep die wij begeleiden.’ Onmiddellijk dringt iedereen naar voren. Er worden handen uitgestoken en iedereen roept wat. Het duizelt hem. Lachend blijft hij handen schudden. Een man komt wel drie keer terug.

‘Toon, zo is het wel genoeg,’ hoort hij Bart roepen.

Dan staat er ineens een knap ogend meisje voor hem.

‘Geef Wout maar een hand,’ zegt de vrouw die vlak naast haar staat.

‘Ik...ben...Noja.’

Haar hand is zacht en warm en hij ervaart dezelfde sensatie als bij de aanraking van de houten reling bovenop het schip. Alleen wordt hij even opgetild, in plaats van te worden meegetrokken in negatieve gedachten.

‘Fijn dat je meegaat, Noja,’ zegt hij terwijl hij in haar ogen kijkt die op een andere manier dezelfde zachtheid en warmte uitstralen als haar hand. De vrouw naast haar stelt zich voor als Kim Lamoen. ‘Wij behoren niet tot de groep, maar ik ben een kennis van Bart en hij heeft geregeld dat wij mee kunnen. Ik ben een tante van Noja en ook haar begeleider.’

Hij krijgt een stevige hand.

Er wordt omgeroepen dat er in het restaurant welkomstkoffie wordt geschonken. Iemand uit de groep joelt. Ging hij vanmorgen als eerste aan boord, nu is hij de laatste. Noja en haar begeleidster lopen vlak voor hem. De blonde paardenstaart van de vrouw valt ruim over haar taille. Typeringen als ‘fraaie derrière’ en ‘lekker kontje’ komen als vanzelf in hem op.

Na de koffie met een zogenaamde huisgemaakte appelpunt, lopen Bart en hij naar hun hut.

‘Sorry, ik heb je als nogal doortastend voorgesteld.’

‘Terwijl ik nog geen flikker weet,’ vult Wout aan. ‘Ik voel mij als een kat in een vreemd pakhuis.’

‘Precies,’ zegt Bart met een lachje, ‘maar al doende leert men. Achterin de salon, tegen de stuurhut aan, is

het zogenaamde knuffelhoekje; daar gaan we samen iedere cliënt even doornemen.

Daarna ben je volledig op de hoogte.’

‘Wat knuffelen betreft: die Noja heeft een aantrekkelijke tante.’

Bart lacht. ‘Ja, als je zo’n vrouw ziet, is het thuis behelpen en Noja mag er ook zijn.’

Ze lachen.

‘Kim doet mij altijd denken aan van die dametjes die in de P.C. Hoofdstraat rondneuzen: paardenstaartje, witte broek, laarsjes. Noja werd mij op het laatste moment toegeschoven, haar ken ik pas kort. Kim is een interessante vrouw, heeft veel gereisd, maar lijkt haar draai nog niet te hebben gevonden. Ze werkt als advocaat: samen met een collega beheert zij een kantoor – geloof het of niet – in een zijstraat van de P.C. Hoofdstraat. Enfin, je zult haar nog wel nader leren kennen. Ook leuk om kennis mee te maken, is de kapitein: Pim Wiethoff. Aardige vent. Het is hier allemaal zo klein, je loopt hem de komende uren vanzelf tegen het lijf.’

Het schip vaart.

‘Vanaf het water kijk je op een heel andere manier naar het land,’ heeft hij wel eens horen beweren. Dat klopt. Het komt ook tegemoet aan zijn behoefte om waar dan ook de boel te kunnen overzien. Aan bakboord leunt hij tegen de reling. Op dezelfde plek als een paar uur daarvoor, maar niet langer alleen. Passagiers lopen over het zonnedeck achter hem langs of hangen op dezelfde manier iets voorover, hun armen op het gladde hout. Blauwgroene weilanden hebben de plaats ingenomen van mensen die afscheid van elkaar nemen. Nu ziet hij koeien en vlak langs de waterrand twee wandelende mensen met een pikzwarte hond. Naast een klein, vrijstaand

huis hangt een man de was op. Iets verder zijn tussen wat golfbrekers strandjes ontstaan. Een fiets steekt half uit het zand. Niet alleen de oceanen zijn vervuild, ook hier wordt van alles neergesmeten. Hij kijkt naar beneden, waar recht onder hem, door de snelheid, een schuimstrook ontstaat en schat in dat het af en toe licht trillende schip niet veel sneller vaart dan het tempo van een snel rijdende fietser.

Overspoelden de gehandicapten zelf hem bijna letterlijk, na een uurtje bijles van Bart kreeg hij hetzelfde gevoel. Zijn neef duwde hem een rode map in handen waar tamelijk groot ‘Vertrouwelijk’ op stond. Alle deelnemers aan het reisje bezitten een persoonlijke pagina met een portretfoto en een beschrijving van hun eigenaardigheden.

‘Foto’s?’

‘Natuurlijk man. Als een van die gasten een keer verdwijnt, of bijvoorbeeld niet op tijd terugkomt van het pasagieren, moeten wij de politie kunnen laten zien om wie het gaat.’

‘Is dat wel eens gebeurd?’

‘Ja, en dan moeten *wij* initiatief nemen, daar zijn we hier voor.’

‘*Wij?*’

‘Jezus, Wout. Je hebt ‘ja’ gezegd. Ontspan. De schuit vaart, jij zit erop en je doet gewoon mee. Reken erop dat je meestal niets aan deze mensen hebt, als er wat aan de hand is. Het is een samengestelde groep, dus er is nauwelijks samenhang. Als je bijvoorbeeld aan Vincent zou vragen of hij Toon ergens heeft gezien, zal hij je met een glazige blik aanstaren, terwijl hij vijf minuten daarvoor nog met hem heeft staan praten. Snap je? Zorg dat je altijd je mobiel bij je hebt. Ik zal je ook het nummer geven van de AVG-arts die ons is toegewezen.’

‘Wat voor arts?’

‘AVG staat voor Arts Verstandelijk Gehandicapten. Als er iets onverwachts gebeurt, kun je zo’n man altijd om raad vragen.’

Samen hadden zij de map globaal doorgenomen. Terug in de hut was hij begonnen de pagina’s nog een keer stuk voor stuk door te lezen.

Glenn Verwoerd:

27 jaar.

Begeleid wonend

Syndr. van Asperger. (= onderdeel van het autismespectrum)

Onhandige motoriek

Moeite met sociale situaties

Gebrek aan inlevingsvermogen

Neiging tot vaste gewoonten

Voorkeur voor bezigheden met herhalende elementen

Soms obsessief gedrag

Aanvulling: Glenn is slimmer dan hij zich voordoet. Hij heeft het verstand van iemand van twaalf. Is breed georiënteerd, maar opvallend goed geïnformeerd in technische zaken. Hij is gek op gereedschap en verzamelt tools. Leest kranten en boeken. Zijn ouders hebben een privéhut voor hem geregeld. Waarschijnlijk doet hij niet mee aan de gezamenlijke maaltijden. Verzoek van ouders

aan hulpverleners: probeer Glenn zoveel mogelijk bij het groepsgebeuren te betrekken.

Handgeschreven leest hij de aanvulling: e.v. taakje voor Wout?!

‘Ja, ja,’ zegt hij hardop.

Hij herinnert zich Glenn die bij het voorstellen eerst houterig naar voren drong, maar zich toen weer snel terugtrok.

Achterin vindt hij de gegevens van Noja. Aan de lichtgele

kleur van het papier is te zien dat deze pagina later aan de anderen is toegevoegd.

Noja Jansen:

20 jaar

Heeft een verstandelijke beperking met het verstand van iemand van veertien jaar

Woont bij haar ouders

Spreekt gebrekkig, maar duidelijk

Sterk sociaal gericht. Maakt ondanks spraakgebrek makkelijk contact met anderen

Noja's moeder heeft een damesmodezaak waar zij halve dagen werkt. D.w.z. eenvoudige klusjes klaart, zoals opruimen of kleding inpakken. Sinds die tijd lijkt zij steviger in het leven te staan.

Aanvulling: Omdat zij net als elke andere jonge, gezonde vrouw behoefte heeft aan seksueel contact is men voor haar op zoek naar een partner. Haar gebrekkig spraakvermogen is daarbij een drempel. Zij heeft geleerd te masturberen, maar heeft daar niet voldoende aan. (Mw. Lemoen controleert of zij de pil inneemt.)

Leest hij een verborgen boodschap? Noja is de enige met een chaperonne, die ook nog eens controleert of zij de pil inneemt. Blijkbaar is haar seksuele behoefte zo dringend dat dit noodzakelijk is. In plaats van een recht-voor-zijn-raapfoto, zoals bij Glenn, kijkt hij naar een gelikte opname waarop Noja tegen de achterkant van een antieke stoel is geplaatst. Het hele beeld straalt nostalgie uit. Haar donkerbruine jurk matcht met de bekleding van de stoel. Een gelig tegenlicht benadrukt haar slanke figuur en door een geraffineerde belichting komt haar gezicht goed uit. Hij krijgt de associatie van een maan bij heldere hemel. Is de foto geshopt?

Hij neemt de beschreven hebbelikheden van de ande-

ren in zich op: het echtpaar Toos en Ben kan niet met geld omgaan. (opletten bij het passagieren, voor je het doorhebt, hebben zij van alles gekocht) Toon praat druk en is opdringerig. (corrigeren door hem gewoon te onderbreken) Daan is ziekelijk tijdgericht en draagt meerdere horloges. (Hij vindt het leuk om te laten zien dat al zijn horloges exact gelijk lopen) Cynthia is geobsedeerd door make-up en Vincent fotografeert graag.

Algemeen: alle gehandicapten zijn gek op junkvoedsel en prullaria. Zij geven graag geld uit aan hamburgers en/of sjaltjes, kettinkjes en ander goedkope bling bling.

Zijn mobiel klinkt.

‘Wout.’

‘Over een minuut of tien gaan we lunchen, wil je zo goed zijn om vast naar het restaurant te komen?’

De stem van Bart.

Om de groep van drie begeleiders en acht gehandicapten compleet te houden, heeft het personeel twee tafels tegen elkaar aangezet. Broodjes, boter, beleg en kannen met koffie en thee staan midden op de tafel keurig in het gelid. Hij probeert zoveel mogelijk aan de buitenkant te gaan zitten, maar een onverbiddelijk gebaar van Bart drijft hem naar het midden. Noja en Kim zitten schuin tegenover hem. Noja glimlacht, van Kim krijgt hij een bemoedigend knikje. Is zij op de hoogte van zijn functie als amateurbegeleider?

Een stoel blijft leeg: Glenn is niet komen opdagen. Bart heeft geregeld dat de lunch naar zijn hut wordt gebracht.

‘Een broodje tegelijk, Daan.’ hoort hij Bart bassen.

Met in elke hand een broodje verstijft de jongen.

‘Terug.’

‘Maar ...’

‘Hoor je mij. Er is brood genoeg.’

Hij vangt de blik van Kim die een lachje inhoudt en beseft plotseling dat geen maaltijd normaal zal verlopen. Een aantal bij elkaar geplukte gehandicapten is om wat voor reden dan ook op een schip gezet en gedwongen de komende acht dagen met elkaar door te brengen. Glenn heeft duidelijk voor zichzelf gekozen en komt zijn hut niet uit. Bart vertelde hem dat zijn ouders ‘hun jongen’ met moeite hebben laten gaan. ‘Het probleem met die mensen is dat zij zijn aandoening alleen maar bevestigen en daardoor versterken. Wanneer je zo’n knul niet meer prikkelt, blijft hij hangen in zijn vertrouwde gedrag. Vandaag krijgt hij nog eten in zijn hut, maar morgen ga ik toch proberen hem aan tafel te krijgen. Daar moeten wij samen even over praten, Wout.’

Bart lacht hem samenzweerderig toe.

‘Beste reisgenoten. Goedemiddag en eet smakelijk.’

Een diepe, donkere stem onderbreekt het geroezemoes van de gesprekken. In het midden van het restaurant staat een rijzige man in een spierwit uniform.

‘De kapitein,’ zegt Bart.

‘Fijn om u hier allemaal bij elkaar te zien. Nogmaals welkom op ons mooie schip. We zijn onderweg, en ... een weekje weg uit ons normale doen. Over een paar dagen begint u te merken wat dit inhoudt. Leven op het water betekent jezelf isoleren. Vanaf de boot kijken wij naar het land waar mensen in huizen wonen. Auto’s en treinen rijden vol reizigers die op hun manier – net als wij – onderweg zijn. Maar u heeft hier geen plichten. Er is TV aan boord maar u hoeft niet naar het achtuurjournaal te kijken. Misschien heeft u een mobiel, maar u hoeft die niet te gebruiken. Profiteer van deze vrije dagen. Neem de tijd om naar de heuvels te kij-

ken en de imposante kastelen. Durf te luieren of een krantje te lezen op het zonnedeck.'

Er wordt besmuikt gelachen, de beregende ruiten van het restaurant verbrokkelen het door de kapitein aangeboden landschap. Hij lacht mee en zegt dat het weerbericht opklaringen aangeeft.

'Beste mensen, bedenk dat deze boot niet meer is dan een drijvend dorpje op het water. Ons restaurant is de brink waar we drie keer per dag samenkomen om met elkaar te eten en te praten. U kunt rondzwerven en een eigen plekje veroveren op het zonnedeck. Ons schip De Horizon is

acht dagen van u: doe alsof u thuis bent en ... omdat het ineens regenachtig weer is vertonen wij in de salon een film over de bezienswaardigheden op onze route. Morgen passeren wij de Lorelei, een rotspartij waar een bijzondere mythe aan is verbonden. Deze mythes in de film prachtig vormgegeven. Dat geldt ook voor een aantal kastelen: Kasteel Reinfels, Schönburg en Pfalzgrafenstein. Wanneer deze prachtige bezienswaardigheden in zicht komen, wordt u tijdig gewaarschuwd. Dankuwel!'

De man krijgt een ruim applaus.

'Zijn speech had een bijna filosofische ondertoon, vind je niet?' reageert Kim.

Hij is verrast dat zij hem zo direct aanspreekt.

'Ja. Hij bevindt zich ook in de positie om dat te doen. Het is alsof wij een prachtig cadeau krijgen aangeboden dat alleen nog maar uitgekapt moet worden. De man heeft groot gelijk om dat te benadrukken. Een mooie baan trouwens, kapitein op een cruiseschip.'

Kim knikt met volle mond

'Geen ... mobiel,' zegt Noja.

Na haar woorden lacht zij naar hem.

Kim legt een hand op haar arm.

‘Heel goed, Noja: geen mobiel. Ze heeft een hekel aan telefoneren.’

Hij begrijpt waarom.

Om hen heen start het geroezemoes. Af en toe klinkt er gelach. Aan hun tafel wordt vooral zoveel mogelijk naar binnen geschrokt. Wanneer de stroop overvloedig stroomt of er twee plakken ham tegelijk worden opgeprikt, grijpt Bart goedmoedig in. Het optreden van zijn neef doet hem denken aan een alerte scheidsrechter die zo lang mogelijk wacht om een gele kaart te trekken. Hij voelt iets van bewondering en ook ontzag voor hoe Bart de boel hier regelt.

Regelmatig dwaalt zijn blik naar het mooie toetje van Noja. Ze eet keurig met mes en vork en

houdt haar pink omhoog bij het theedrinken. Kim heeft een directe en een peinzende manier van kijken. Een paar keer vangt hij haar blik; zij is hem duidelijk aan het aftasten. De geluiden om hem heen lijken steeds opdringeriger te worden: het geluid van de motoren, het drukke gepraat van zijn tafelgenoten en de regenvlagen die regelmatig tegen de ruiten slaan.

Hij vraagt zich af wat hij hier eigenlijk doet.

Na de lunch loopt hij naar zijn hut en neemt het programma door.

Ongeveer acht uur – een exacte tijd kan niet worden opgegeven – legt de boot aan in Düsseldorf. De bezienswaardigheden van de plaats, met zo’n zeshonderdduizend inwoners, staat uitgebreid in de informatie vermeld. Na een lyrisch begin: ‘De stad ligt al eeuwenlang in de arm van de Rijn en de inwoners voelen zich daar veilig,’ wordt de tekst snel informatief en leest hij alles over de beroemde 240

meter hoge Rheinturm met een panoramadek en een rond-draaiend restaurant. Over de Andreaskirche, niet de oudste, maar wel de mooiste kerk van Duitsland. Waar de bezoeker niet omheen kan is de Altstadt met tientallen winkels, veel gezellige restaurants en bars. Cultuursnuivers mogen vooral de twee belangrijkste musea niet missen. In de musea K20 en K21 zijn de werken van veel belangrijke kunstenaars te zien zoals Klee, Kandinsky, Matisse, Mondriaan en anderen.

Op zijn laptop bekijkt hij de foto's van de stad. Düsseldorf maakt een moderne en levendige indruk. Omdat hij meende dat Keulen de eerste aanlegplaats zou zijn, is dit een meeval-ler. Morgenochtend krijgen zij tot 12 uur de tijd om te pas-sagieren. In elk geval wil hij naar de musea. Keulen schijnt te worden aangedaan op de terugweg.

Hij klappt zijn laptop dicht, haalt een jack tevoorschijn en besluit een verkenningstochtje over het schip te maken. Omdat het regent en niemand buiten iets te zoeken heeft, is Bart met de meesten van de groep naar de filmvertoning vertrokken. Toen hij zijn neef vroeg of hij kon assisteren had die zacht lachend gezegd: 'Niet nodig, jongen. Je hebt moeite met acclimatiseren. Neem de tijd.' En met een knik-je naar zijn gezelschap, 'Ze bijten niet, je moet je er alleen voor openstellen.'

Terwijl hij door de gangen en met de trappen naar boven gaat, kauwt hij op die laatste opmerking. Tweeënvier-tig jaar en nog nooit heeft hij stilgestaan bij het leven en het gedrag van gehandicapten. Zijn vader sprak altijd over mongolen. Als hij zijn bord niet goed had leeggegeten, zei de man: 'Mongolen laten hun bord ook zo achter, Wout.'

Wanneer de man, zoals hij vanmiddag, tegenover Noja had gezeten hoe zou hij dan hebben gereageerd? Hoe ouder hij wordt, des te milder kijkt hij terug op zijn ouders. Voor

iedereen geldt dat hij of zij een product is van de omstandigheden. Bij de bevrijdingsherdenkingen in mei zei de man altijd: 'Als ik vijftien jaar eerder was geboren en in Duitsland, had ik ook met een geweer gelopen.'

'Of in Kenia, pa, dan zou je zwart zijn geweest,' riep zijn broertje een keer.

Daar werd hard om gelachen.

'Ha, Wouter.'

Ze lopen praktisch tegen elkaar aan.

Kim staat vlak voor hem. Ze draagt een donkerblauw bomberjack en kijkt naar hem op.

'Waar is Noja?'

'Zij is gewend om na de lunch een dutje te doen. Ik zag het niet zitten om in die benauwde hut te blijven en had ook geen zin in die film. Zullen we in plaats van te zonnen, boven een frisse neus halen?'

'Prima, volgens mij is het bijna droog, kom op.'

Achterop het zonnedek staan ze met hun rug tegen de reling. Er lopen nog een paar anderen rond, maar die zijn het schijnbaar gauw zat en verdwijnen snel.

'Geen leuk begin: een vliegende start bij regen en wind, maar het voelt wel lekker. Vooral die ruimte, beneden komen de muren op mij af. En die lange smalle gangen, steeds bots je tegen iemand op of er gaat plotseling een deur open.'

Haar stem heeft een hese ondertoon.

'Ja, en dit is pas de eerste dag, hoe houd je dat vol?'

Zij draait zich naar hem toe, kijkt hem recht aan en zegt: 'Dat kan ik ook aan jou vragen: ga je het redden tussen zo'n groepje gehandicapte rakkers waar je van alles van kunt verwachten?'

'Natuurlijk. De realiteit is dat ik praktisch alleen leef.

De komende acht dagen zal ik uit mijn comfortzone moeten komen om het te redden. Een mens is tot niet veel meer in staat dan zichzelf te herhalen, we leven bijna allemaal volgens patronen. Niet alleen in ons denken, maar ook volgens een dagindeling, de keuze van maaltijden en ga maar door.'

'We zijn afhankelijk van een ingesleten manier van leven.'

Haar hese ondertoon is verdwenen.

Hij twijfelt even. 'Vaak zonder dat te beseffen, ja. De partner die je kiest, het werk waarin je terecht komt, dat speelt allemaal een rol.'

Zij lacht eerst. 'Ja. Vooral hierboven, in de grijze brij.' Bijna overdreven tikt zij met een wijsvinger tegen de zijkant van haar hoofd.

Vanuit het donkere weer doemt er ineens een groot containerschip op. De zwaar beladen boot lijkt hen rakelings te passeren. Boeggolven grijpen in elkaar en zorgen voor een enorme waterkolom. Als het stuifwater recht op hen afkomt, draait Kim zich om en drukt zich tegen hem aan. Automatisch slaat hij een arm om haar heen en loodst haar snel naar de trap.

'Getver, geen regen en toch nat.' Tegelijkertijd hoort hij dat ze nu wel aan koffie toe is.

'Prima, dan kun jij mij misschien iets meer vertellen over Noja. Volgens mijn neef dien ik mij meer te interesseren voor 'onze' gehandicapten. Met interesseren bedoelt hij geloof ik dat ik mij er meer aan moet overgeven.'

'Jij vindt Noja dus gehandicapt?'

'....'

'Ik hoor niets, Wout.'

Wat kan die vrouw direct zijn.

'Nou ja, je reactie zet mij aan het denken.'